

MONIKIELISTEN YLÄKOULUN OPPILAIDEN ARVIOINTIMATERIAALIA HISTORIAAN

Kristiina Jokinen, Terhi Kuokka, Henriikka Lius ja Karoliina Suoniemi



TAMPEREEN KAUPUNKI

Sisällys

Sisällys.....	1
1. Yleistä	2
1.1. Materiaalipankin yleisesittely	2
1.2. Opetussuunnitelman perusteet.....	2
1.3. Monikielisten oppilaiden arvioinnin toteuttaminen	3
2. Historia	4
2.1. Malleja erityyppisistä tehtävistä	4
2.1.1. Esitelmäohjeet	4
2.1.2. Tilastojen ja diagrammien tulkitseminen	5
2.1.3. Propagandakuvan tulkitseminen.....	6
2.1.4. Esseen kirjoittaminen	6
2.1.5. Aikajanamalli	7
2.2. 7. luokka	8
2.2.1. Uusi aikakausi.....	8
2.2.2. Suomi 1800-luvulla	13
2.2.3. Teollistuminen.....	16
2.2.4. Yhdysvallat	21
2.2.5. Imperialismi.....	25
2.2.6. Japani ja Kiina.....	27
2.2.7. Sortokaudet	29
2.3. 8. luokka	33
2.3.1. Sisällissota	33
2.3.2. Eurooppa ennen toista maailmansotaa.....	35
2.3.3. Toinen maailmansota	38
2.3.4. Kylmä sota.....	45

1. Yleistä

1.1. Materiaalipankin yleisesittely

Materiaali on tarkoitettu yläkoulujen aineenopettajille helpottamaan monikielisten oppilaiden arviointia. Siihen on koottu kielellisesti selkiytettyjä koekysymyksiä fysiikan, kemian, biologian, historian, kotitalouden ja terveystiedon oppisisällöistä. Materiaali on tehty S2-opettajan, erityisopettajan ja aineenopettajien yhteistyönä.

Tampereella materiaali on julkaistu kaupungin sisäisessä intranetissä Taskussa. Materiaali voidaan jakaa myös muiden kuntien opettajien käyttöön, mutta samalla on huolehdittava siitä, että materiaali ei päädy oppilaiden saavutettavaksi.

Materiaalin ei ole tarkoitus olla valmis ja täydellinen, vaan se on vapaasti muokattavissa opettajan omien tarpeiden mukaan. Palautetta ja täydennyksiä materiaaliin voi lähettää sähköpostitse tekijöille.

Historian materiaalin on tehnyt Hatanpään koulun opettajat: historian aineenopettajat Henriikka Lius ja Karoliina Suoniemi, erityisopettaja Kristiina Jokinen ja S2-opettaja Terhi Kuokka. Materiaali on tehty Opetushallituksen rahoittamassa Kielitietoisuus kuuluu meille kaikille -hankkeessa lukuvuosina 2018 – 2020.

1.2. Opetussuunnitelman perusteet

Arvioinnin luonne ja yleiset periaatteet

Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä. Opettaja kokoaa tietoa oppilaiden edistymisestä oppimisen eri osa-alueilla ja erilaisissa oppimistilanteissa. Tällöin on tärkeää ottaa huomioon oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä sekä huolehtia siitä, ettei edistymisen ja osaamisen osoittamiselle ole esteitä. Erilaisissa arviointi- ja näyttötilanteissa varmistetaan, että kukin oppilas ymmärtää tehtäväksiannon ja saa riittävästi aikaa tehtävän suorittamiseen. Lisäksi huolehditaan mahdollisuuksista hyödyntää tarvittaessa tieto- ja viestintäteknologiaa ja antaa suullisia näyttöjä. Lievätkin oppimisvaikeudet ja oppilaiden mahdollisesti puutteellinen opetuskielen/ suomen kielen/ruotsin kielen taito tulee ottaa huomioon arviointi- ja näyttötilanteita suunniteltaessa ja toteutettaessa. Samoin otetaan huomioon oppilaiden opiskelua varten mahdollisesti määritellyt opetuksen erityiset painoalueet.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa otetaan huomioon kunkin oppilaan kielitausta sekä kehittyvä suomen tai ruotsin kielen taito. Jotta oppilas voi osoittaa edistymistään ja osaamistaan mahdollisista suomen tai ruotsin kielen puutteista huolimatta, arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota oppilaan tilanteeseen sovitettuihin, monipuolisiin ja joustaviin arviointitapoihin.

Sanallista arviointia voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli.

1.3. Monikielisten oppilaiden arvioinnin toteuttaminen

Oppilaalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamisensa omalla kielitasollaan. Hyvä tapa on käyttää kielellisesti selkiytettyjä kokeita. Näiden arvosana on vertailukelpoinen tavallisen version kanssa, sillä kyse ei ole oppisisältöjen helpottamisesta vaan kielen selkeyttämisestä. Siksi koetta voi käyttää myös koko ryhmän arviointiin. Kokeen arvosanaa ei siis arvoteta lopullisessa arvioinnissa heikommaksi verrattuna tavallisen kokeen arvosanoihin.

Kielitaidon alkuvaiheessa opettajan olisi hyvä huomioida, että oppilaan osaaminen voi olla aluksi asian / käsitteen tunnistamisen tasolla. Tästä oppilas etenee kohti nimeämisen tasoa. Siksi materiaaliin on tuotettu eritasoisia tehtäviä samasta aiheesta. Esimerkiksi tunnistamisen tasolla oppilas voi yhdistää valmiiksi annetun käsitteen oikeaan kuvaan. Nimeämisen tasolla oppilaalta voidaan vaatia käsitteen muistaminen. Kun tehtävät ovat oppilaalle sopivalla kielitasolla, voidaan tukea opiskelumotivaation ylläpitämistä ja kehittymistä.

Käytännön vinkkejä koetilanteeseen:

- Varmista, että oppilas ymmärtää, mitä kysytään. Katso oppilaan kanssa kysymykset kokeen alussa.
- Voiko oppilas suorittaa kokeen suullisesti?
- Huomioi arvioinnin / tehtävätyyppien monipuolisuus. Jokaisessa kokeessa tulisi olla helppoja, keskeistä oppiaineen osaamista mittaavia tehtäviä, joissa oppilas
 - valitsee laatikosta oikeita sanoja / käsitteitä
 - nimeää opittuja käsitteitä
 - järjestää valmiiksi nimetyt tapahtumat oikeaan järjestykseen
 - piirtää vastauksen
 - selittää keskeisiä oppiaineeseen liittyviä käsitteitä
 - keskittyy mekaanisiin tehtäviin sanallisten tehtävien sijaan esim. matematiikassa
 - tekee kokeen kirjan kanssa.

Tampereella voi pyytää apua konsultoivalta oppilaan omakieliseltä opettajalta. Hän voi olla tulkkina koetilanteessa, jolloin oppilas voi täydentää osaamistaan omalla äidinkielellään. Konsultoivan opettajan voi myös pyytää pitämään oppilaalle tukiopetusta oppilaan omalla kielellä. Konsultoivilta opettajilta saa apua esimerkiksi seuraavissa kielissä: arabia, persia, kurdi, turkmeeni, saksa, italia, englanti, somali, swahili, thai ja venäjä. Konsultoivan opettajan apu on koululle maksutonta. Konsultovista opettajista saa ajantasaista tietoa kieli- ja kulttuuriryhmien suunnittelijalta.

2. Historia

2.1. Malleja erityyppisistä tehtävistä

2.1.1. Esitelmäohjeet

Näin teet esitelmän pienessä ryhmässä!

Esimerkkejä aiheista

- Aatelisto
- Papisto
- Porvaristo
- Talonpojat
- Säädyttömät
- Kalevala
- Vänrikki Stoolin tarinat
- Kansallisromantiikka – kuvataide
- Nälkävuodet
- Koulu
- jne

1. Valitkaa aihe ja sopikaa siitä opettajan kanssa.
2. Käytettävissänne on _____ oppituntia
3. Päättäkää minkälaisen esitelmän teette!
 - a. PowerPoint, seinäposterit, video, näytelmä
4. Tehkää ryhmässänne selkeä työnjako.
5. Lukekaa ensin mitä oppikirjassa kerrotaan asiasta. Sen jälkeen voitte laajentaa tiedonhakua internetiin. Käyttäkää myös muita lähteitä kuin Wikipedia.
6. Ohjeita työskentelyyn:

Lue tekstejä. Kirjoita muistiinpanoja. Älä kopioi tekstejä suoraan. Mieti mikä on tärkeää ja kiinnostavaa kerrottavaa. Käytä kuvia tai muita havainnollistavia tapoja (esim. musiikki, video). Muista kirjoittaa ylös kaikki lähteet.
7. Tehkää muistiinpanoistanne yhteinen esitys!
8. Harjoitelkaa esitelmän pitämistä eli sopikaa kuka kertoo/ esittää mitäkin luokan edessä.
9. Esityksen jälkeen tehkää itsearviointi ja vertaisarviointi.

Itsearviointi:

Tiedonhaku:	Onnistunut	Vähän parannettavaa	Aiheesta ei löytynyt mitään
Ajankäyttö:	Onnistui	Vähän parannettavaa	Ei ehditty tehdä mitään
Työnjako:	Kaikki tekivät osansa	Vähän parannettavaa	Yksi teki, muut katsoivat sivusta
Työskentely:	Ahkeraa	Vähän parannettavaa	Sekoilua
Esittäminen:	Onnistunut	Vähän parannettavaa	Meni överiksi/vaisua

Mitä opit työtä tehdessäsi?

Minkä arvosanan antaisit itsellesi? Entä ryhmänjäsenille?

2.1.2. Tilastojen ja diagrammien tulkitseminen

Ohje tilastojen ja diagrammien tulkitsemiseen

Tilastotietoja voi olla erilaisissa muodoissa, esimerkiksi ympyrädiagrammi ja pylväsdigrammi tai taulukko.

1. Lue otsikko tarkasti.
2. Mistä asiasta tilasto tai diagrammi kertoo?
3. Lue tarkasti taulukkoon tai diagrammiin liittyvät selitykset.
Mistä pylväs- tai viivadiagrammin pysty- ja vaaka-akseli kertoo?
Mistä ympyrädiagrammin sektorit kertovat?
4. Ovatko tilaston luvut todellisia määriä vai prosenttilukuja?
5. Mitä voit päätellä tilastosta?
 - a. Tee ensin päähavainto (esim. mitä on eniten - mitä vähiten, muutoksen suunta: kasvaako - väheneekö)
 - b. Etsi poikkeavuuksia tai muutoskohtia.
6. Mitkä asiat selittävät tekemiäsi havaintoja?
7. Mikä on tilaston tarkoitus? Antaako se lisätietoa vai helpottaako asioiden vertailua?

2.1.3. Propagandakuvaan tulkitseminen

Ohje propagandakuvaan tulkitsemiseen

Propaganda tarkoittaa ihmisten mielipiteiden ja käsitysten muokkaamista. Propagandan avulla ihmiset yritetään saada toimimaan aatteen mukaisesti. Propagandan välineitä ovat esimerkiksi radio, elokuvat, televisio, sanomalehdet, kirjat, taide ja internet.

1. Katso kuvaa tarkasti.
2. Mihin katseesi kiinnittyy ensimmäisenä?
3. Mitä kuvassa tapahtuu?
4. Onko kuvassa ihmisiä? Jos, niin millaisia? Keitä he ovat?
5. Onko kuvassa tekstiä? Mitä tekstissä sanotaan?
6. Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
7. Millaisia värejä kuvassa on?
8. Tee keräämiesi huomioiden pohjalta tulkinta. Mikä on kuvan keskeinen sanoma?
9. Miten kuva yrittää vaikuttaa ihmisten ajatteluun, mielipiteisiin tai toimintaan?

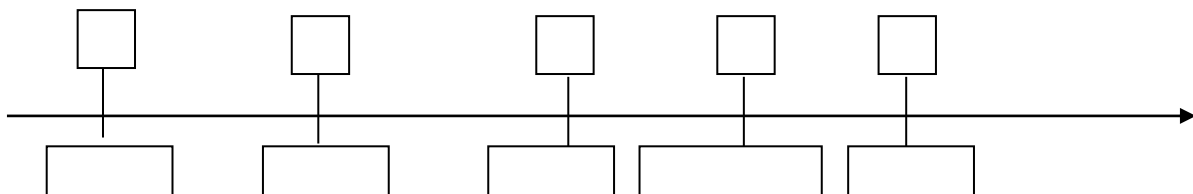
2.1.4. Esseen kirjoittaminen

Ohje hyvän esseen rakentamiseksi

- Kirjoita aloitus, joka johdattaa lukijan kysytyyn asiaan.
 - Selitä aloituksessa esimerkiksi MITÄ vieraat käsitteet tarkoittavat (imperialismi), MILLOIN kysytty asia tapahtui sekä MISSÄ asia tapahtui.
- Kerro ensin lyhyesti asian taustasta tai syistä.
 - eli MITKÄ maat hankkivat siirtomaita eniten, MIKSI siirtomaita hankittiin?
- Selvitä kysytty asia. Kirjoita tästä kohdasta eniten. Muista, että esimerkit ja perustelut havainnollistavat ja vahvistavat johtopäätöksiä. Voit käyttää tehokeinoja, esim. luetteloita, numerointia, alleviivauksia.
- Kerro lopuksi kysytyn asian seurauksista ja merkityksestä.
- Hyvässä esseevastauksessa:
 - Ei ole pelkästään ranskalaisilla viivoilla tehtyä asialuettelo
 - Vastataan kysytyyn asiaan
 - Vastaus on selkeä ja johdonmukainen
 - Vastauksessa ei ole asiavirheitä
 - Vastauksessa ei ole TURHAA ja asiaankuulumatonta lavertelua
 - Ei ole puhekielisyyttä
 - Mielipiteet ja väitteet on perusteltu
 - Tarkastellaan asioita eri näkökulmista

2.1.5. Aikajanamalli

(Opettaja: tee aikajanasta omaan koealueeseesi sopiva!)

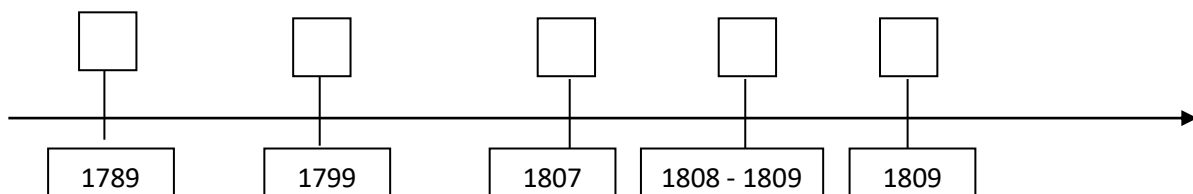


2.2. 7. luokka

2.2.1. Uusi aikakausi

Sijoita tapahtuma oikean vuosiluvun kohdalle.

- a) Tilsitin sopimus
- b) Suomi liitetään Venäjään
- c) Ranskan vallankumous
- d) Suomen sota
- e) Napoleon nousee valtaan



- Miten Napoleon yritti valloittaa Ison-Britannian? Miksi hän valitsi tämän keinon?
- Napoleon yritti valloittaa Ison-Britannian kauppasaarron avulla. Kerro, mitä kauppasaarto tarkoittaa. Miksi hän valitsi tämän keinon?
- Ranskassa oli **kolme säätyä** 1700-luvulla. Mitkä ne olivat?
- **Miksi** kolmas sääty vaati **uudistuksia ja muutoksia** Ranskassa?
- Mitkä olivat ne **kolme sanaa**, joita käytettiin vallankumouksessa "voimasanoina"? (iskulause)
- Mitä seurauksia Ranskan vallankumouksesta oli?

Mitä seurauksia Ranskan vallankumouksesta oli?

- ___ Napoleon tuli valtaan
- ___ Ruotsista tuli tasavalta
- ___ Kuningas tapettiin
- ___ Ranskasta tuli tasavalta
- ___ Ranskaan tuli lisää säätyjä
- ___ Säätyjen etuoikeudet poistettiin
- ___ Papisto vapautettiin veronmaksusta
- ___ Ihmisten elämä ja hyvinvointi parani

Lue lauseet, jotka liittyvät Suomen sotaan.

Ovatko lauseet oikein vai väärin? Kirjoita lauseiden perään O / V. Korjaa väärät lauseet oikeaksi.

- a. Vuonna 1807 Tilsitissä tapasivat Saksan ja Iso-Britannian hallitsijat.
- b. Napoleon painosti Aleksanteri I liittymään Iso-Britannian vastaiseen kauppasaartoon.
- c. Suomi oli osa Ruotsin valtakuntaa. Venäjä halusi Ruotsin mukaan kauppasaartoon. Siksi Venäjä hyökkäsi Suomeen.
- d. Suomessa olleet sotilaat olivat huonosti valmistautuneet. Siksi he perääntyivät Pohjanmaalle sodan alettua.
- e. Viaporin linnoitus antautui ilman taisteluja, koska linnoitukseen ei saatu ruokaa, vettä ja ammuksia.
- f. Sota päättyi Lappeenrannan rauhaan 1809. Suomi liitettiin Ruotsin valtakuntaan.

Suomen sodan syyt ja seuraukset ovat sekaisin. Laita kirjain oikeaan laatikkoon.

- a. Helsingistä tuli Suomen pääkaupunki.
- b. Suomi oli osa Ruotsia.
- c. Ruotsi ei suostunut osallistumaan kauppasaartoon.
- d. Suomi liitettiin Venäjään.
- e. Suomi sai autonomian.
- f. Napoleon halusi olla koko Euroopan johtaja.
- g. Tilsitissä Napoleon ja Aleksanteri I sopivat, että pakottavat Ruotsin kauppasaartoon mukaan.
- h. Ruotsi hävisi sodan.

syyt	seuraukset

- a. Yhdistä toisiinsa liittyvät sanat. Kirjoita oikea numero tyhjään ruutuun.
- b. Valitse kaksi sanaparia. Kirjoita lauseita, joissa käytät sanaparin molempia osia.

1	Konservatismi		Senaatintori
2	Napoleon		suuriruhtinaskunta
3	Suomi		tsaari
4	Porvoo		vanhoillisuus
5	Engel		valtiopäivät
6	Aleksanteri I		keisari

Suomesta tuli Venäjän autonominen suuriruhtinaskunta. Kerro, mitä se tarkoittaa.

Esimerkiksi: Mitä tarkoittaa autonomia? Milloin ja missä Suomi sai autonomian? Miksi Suomi sai autonomian?

Vastaa Suomen sotaan 1808-1809 liittyviin kysymyksiin.

- a) Mitkä maat sotivat toisiaan vastaan Suomen sodassa?
- b) Mikä maa **voitti** Suomen sodan?
- c) Mikä maa **hävisi** Suomen sodan?
- d) Miten mannermaasulku liittyi Suomen sodan syttymiseen?
- e) Mihin tapahtumaan kuva liittyy?
- f) Keitä tapahtumassa oli mukana?
- g) Mitä siellä sovittiin? Kirjoita kolme asiaa.



Kumpaan aatteeseen alla olevat asiat kuuluvat. Yhdistä oikein!

	Ihmiset saavat valita ammattinsa	
	Aatelisto ja papisto kannattivat	
	Ihmisille lisää tasa-arvoa	
Konservatismi	Lehtiä on tärkeä sensuroida	Liberalismi
	Kaupankäyntiä pitää vapauttaa	
	Äänioikeus kaikille ihmisille	
	Porvarit kannattivat	
	Kuninkaille enemmän valtaa	

Wienin kongressissa sovittiin Euroopan tulevaisuudesta. Valitse kumpi vaihtoehtoista on oikein.

Entiset hallitsijat

- a) joutuivat giljotiiniin.
- b) saivat aiemmin hallitsemansa maat ja alueet takaisin.

Euroopan rauha säilyisi parhaiten

- a) jos mikään valtio ei olisi muita vahvempi.
- b) jos Itävalta johtaisi koko Eurooppaa.

Euroopan tasapainon vuoksi

- a) Venäjän nousu suurvallaksi pyrittiin estämään.
- b) Ranskan nousu suurvallaksi pyrittiin estämään.

Ranskan ympärille perustettiin uusia valtioita, kuten

- a) Alankomaat
- b) Baltian maat

Miksi Venäjä antoi Suomelle autonomian eli itsehallinnon? Laita rasti oikeiden lauseiden eteen.

- ___ Koska venäläiset olivat kyllästyneet suomalaisiin.
- ___ Koska Ranska pakotti Venäjän antamaan Suomelle itsehallinnon.
- ___ Koska Aleksanteri I suhtautui muutoksiin myönteisesti.
- ___ Koska tsaari halusi pitää suomalaiset tyytyväisinä.

Kuka oli Napoleon? Kerro hänestä kaikki mitä tiedät.

Täytä aukot laatikossa olevilla sanoilla! Muista taivuttaa sanat.

_____ oli Ruotsin aikana Suomen suurin kaupunki. Aleksanteri I halusi perustaa Suomen pääkaupungin lähemmäksi _____. Siksi _____ tuli suuriruhtinaskunnan uusi pääkaupunki. Suomen sodan aikana siellä oli ollut voimakas _____, joka oli tuhonnut ison osan kaupungista. Kaupungin edustalla oli _____, joka helpotti kaupungin puolustamista. Saksalainen arkkitehti _____ suunnitteli pääkaupungin uuden keskustan.

Engel	Pietari	tulipalo
Turku	Helsinki	Viapori

Yhdistä

Konservatismi	Vapausaate
Liberalismi	Työväenaate
Nationalismi	Vanhoillisuus
Sosialismi	Kansallisuusaate

Nationalismi

2. Mitkä asiat yhdistivät kansallisuusaatteen mukaan kansaa?
3. Ketkä kannattivat kansallisuusaatetta?
4. Miten kansallisuusaate vaikutti
 - a. Saksassa
 - b. Italiassa
5. Miten kansallisuusaate näkyy nykyaikana?

2.2.2. Suomi 1800-luvulla

Mitä tarkoittaa sääty?

Mitkä olivat säädyt Suomessa?

Ketkä olivat säädyttömiä?

Miksi säätyä ei voinut vaihtaa?

Mitä tarkoittaa omavaraistalous?

Mitkä olivat nälkävuodet?

Keksi aikakauteen sopiva henkilö ja kerro pieni tarina.

Mikä on hänen nimensä?

Mihin säätyyn hän kuuluu vai kuuluuko mihinkään säätyyn?

Millainen on hänen perheensä? Keitä siihen kuuluu?

Missä hän asuu? Maaseudulla vai kaupungissa? Millaisessa talossa?

Onko hän käynyt koulua?

Tekeekö hän työtä? Millaista työtä hän tekee?

Onko hän rikas vai köyhä?

Yhdistä!

	• vuokraviljelijä, teki taksvärkkipäiviä
Loinen	•
Papisto	• valvoi tarkasti kyläläisten hyvien tapojen noudattamista.
Porvaristo	• heillä ei ollut mitään omaisuutta
Aatelisto	• kylän rikkain, omisti kartanon
Talonpojat	• suurin sääty Suomessa
Torpparit	• kauppiaat ja käsityöläiset

Yhdistä viivalla

RUNEBERG

Kalevala

kansallisrunoilija

TOPELIUS

satusetä

runojenkeruumatkat

LÖNNROT

Vänrikki Stoolin tarinat

CANTH

Työmiehen vaimo

Miten uusi **kansakouluasetus muutti** suomalaista koulua? Kirjoita ainakin kaksi asiaa.

1. Ympyröi oikea vastaus/ vastaukset:

1. Helsingissä 1830-luvulla monet yliopiston opiskelijat ja opettajat ryhtyivät keskustelemaan suomalaisen kulttuurin edistämisestä. Mukana toiminnassa oli mm. Runeberg, Lönnrot ja Snellman. Tätä piiriä kutsuttiin:
 - a. Suurmiesten seuraksi
 - b. Lauantaiseuraksi
 - c. Tulenkantajiksi
2. Suomen kansallisrunoilijana voidaan pitää Runebergiä. Mitkä teoksista olivat hänen kirjoittamiaan?
 - a. Seitsemän veljestä
 - b. Saarijärven Paavo
 - c. Kalevala
 - d. Vänrikki Stoolin tarinat
3. Kalevala on Suomen kansalliseepos ja se ilmestyi vuonna 1835. Kuka sen kokosi?
 - a. Minna Canth
 - b. Snellman
 - c. Runeberg
 - d. Lönnrot

4. Snellman vaati
 - a. suomen kielen nostamista ruotsin kielen rinnalle
 - b. venäjän kielen opettamista oppikouluihin
 - c. ruotsin kielen poistamista Suomesta
5. Svekomaanit ja fennomaanit ovat
 - a. Snellmanin julkaisemat lehdet suomen- ja ruotsinkielisille
 - b. puolueet, jotka ajoivat joko suomenmielisyyttä tai ruotsinmielisyyttä
 - c. muinaisia skandinaavisia sotakansoja
6. 19.3. on liputuspäivä, jolloin juhlitaan myös tasa-arvoa. Kenen kirjailijan päivänä tätä myös juhlitaan?
 - a. Michael Agricolan
 - b. Minna Canthin
 - c. Sakari Topeliuksen
 - d. Runebergin
7. Tyyliuuntaa, jossa kuvataan omaa kansaa ihanteellisin painotuksin kutsutaan
 - a. realismiksi
 - b. kansallisromantiikaksi
 - c. karelianismiksi
 - d. empirismiksi

2.2.3. Teollistuminen

Mistä maasta teollistuminen alkoi?

Milloin teollistuminen alkoi?

Miksi teollistuminen alkoi tästä maasta?

Miksi lapsia käytettiin työvoimana 1800-luvulla? (Miksi lasten piti tehdä töitä?)

Ovatko seuraavat väitteet oikein vai väärin? Perustele valintasi.

- a. Teollistuminen alkoi Saksasta. O/V
- b. Höyrykoneet muuttivat liikenteen. O/V
- c. Kaikki suhtautuivat uusiin keksintöihin ja koneisiin positiivisesti. O/V

Alleviivaa listasta asiat, jotka olivat teollistumisen syitä Englannissa.

Väkiluku kasvoi.

Maa eli suuressa köyhyydessä.

Hevosten määrä väheni paljon.

Siirtomaista saatiin halpoja raaka-aineita.

Ihmiset eivät enää jaksaneet tehdä töitä käsityönä.

Yritteliäisyyttä ja omalla työllä rikastumista arvostettiin.

Kekseliäät yrittäjät kehittivät uusia koneita.

Orjuus lopetettiin, joten tarvittiin koneita.

Mitä seuraavat sanat tarkoittavat?

- lakko
- teollistuminen
- ammattiyhdistys

Yhdistä sana ja selitys. Laita kirjain oikean selityksen eteen.

- a. Kapitalistit
- b. Ammattiyhdistys
- c. Sosiaalidemokraatti
- d. Kommunisti
- e. Sosialismi

___ Työntekijöiden etuja ajava järjestö

___ Omistava luokka/i ihmiset: omistivat tehtaot, kaivokset...

___ Aatesuunta, joka halusi parantaa työläisten etuja ja lisätä tuotantovälineiden yhteisomistusta

___ Ihminen, joka kannattaa sosialistiseen yhteiskuntaan siirtymistä rauhanomaisin keinoin muuttamalla lainsäädäntöä

___ Ihminen, joka kannattaa sosialistiseen yhteiskuntaan siirtymistä vallankumouksella

Kuvaile millaisia tehtaot olivat 1800-luvulla?

1800-luvun puolivälissä työläiset alkoivat perustaa ammattiyhdistyksiä. Mitä työläiset halusivat ja vaativat?

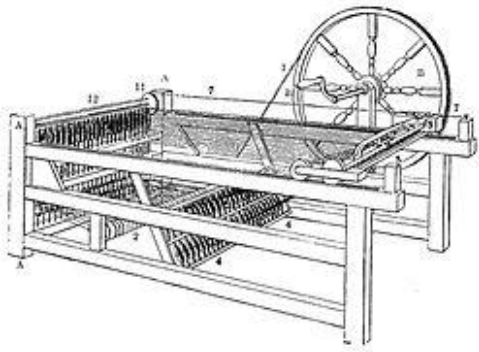
Miten teollistuminen muutti maailmaa?

a) Mitä hyviä asioita tapahtui?

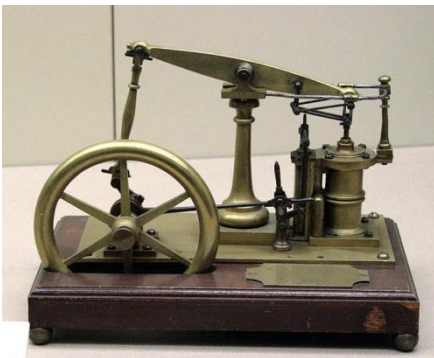
b) Mitä huonoja asioita tapahtui?

Laita rasti, onko lause oikein vain väärin. Korjaa väärät lauseet oikeiksi.

	oikein	väärin
Lapsille maksettiin samaa palkkaa kuin aikuisille. _____		
Tuberkuloosi-niminen sairaus levisi slummeissa. _____		
Ihmiset lähtivät maalta kaupunkeihin, koska siellä oli enemmän töitä. _____		
Rikkaat ihmiset asuivat slummeissa. _____		
Suomessa tehtiin eniten keksintöjä teollistumisen alkuvaiheessa. _____		
Auto oli tärkein teollistumisen keksintö. _____		
Siirtomaista saatiin halpoja raaka-aineita teollisuuden käyttöön. _____		



Mikä laite tämä on? Mitä sillä tehtiin?



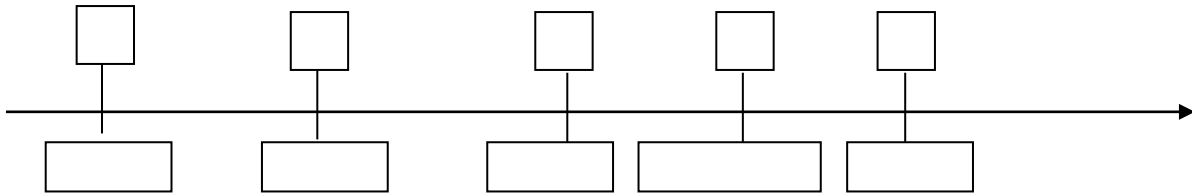
Mikä laite tämä on? Miksi se oli tärkeä keksintö teollistumisen kannalta?

Mitä asioita teollistumiseen tarvittiin?

Suomi teollistui myöhemmin kuin muu Eurooppa? Kerro, mistä asioista tämä johtui.

Millaista teollisuutta Suomessa oli 1800-luvulla?

2.2.4. Yhdysvallat



(Opettaja: tee aikajanasta omaan koealueeseesi sopiva!)

Vastaa kysymyksiin intiaaneista.

Miksi intiaaneja sanotaan nimellä intiaani?

Mitkä asiat yhdistivät eri intiaaniheimoja?

Mitkä asiat olivat erilaisia eri heimoilla?

Ovatko väittämät oikein vai väärin? Laita lauseen loppuun O tai V. Korjaa väärät väittämät.

a. Kristoffer Kolumbus löysi meritien Intiaan, jonka vuoksi alueen alkuperäisasukkaita alettiin kutsua intiaaneiksi.

b. Intiaanit tulivat Amerikkaan noin 40 000 vuotta sitten Euroopasta.

c. Intiaanit olivat hyvin yhtenäinen ryhmä.

- d. Intiaanien suhtautuminen luontoon oli hyvin läheinen ja kunnioittava.
- e. Intiaanien uskonnot olivat monoteistisiä eli niissä uskottiin yhteen jumalaan.
- f. Poppamies eli šamaani sai yhteyden henkiin, ja uskottiin, että hän voi vaikuttaa henkien toimintaan.
- g. Cowboyt olivat ihmisiä, jotka muuttivat länteen alueille, joissa ei asunut ketään.
- h. Villissä lännessä kukaan ei valvonut lakia.
- i. Wounded Knee on suurin reservaatti.
- j. Biisonit kuolivat sukupuuttoon 1800-luvun lopulla, koska niitä metsästettiin liikaa.

Vastaa kysymyksiin Yhdysvaltojen orjuudesta.

Millaista orjan elämä oli?

Miksi orjuus hyväksyttiin 1800-luvulla?

Miksi pohjoisosissa ei hyväksytty orjuutta?

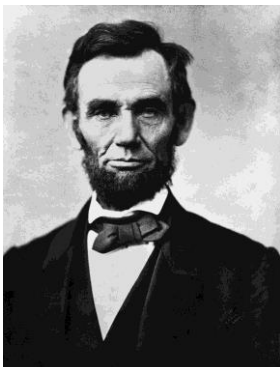
Miksi neekeri-sanaa ei saa nykyään käyttää?

Kumpaa Yhdysvaltojen sisällissodan osapuolta kuvaukset vastaavat paremmin?

Laita kirjain (E = etelävaltiot, P = pohjoisvaltiot) lauseiden perään.

Vastusti orjuutta	
Halusi suojella teollisuuttaan tuontitulleilla	
Teollistuminen oli hidasta.	
Tärkein viljelykasvi oli puuvilla , jota viljeltiin plantaaseilla.	
Kannatti vahvaa liittovaltiota , jossa osavaltiolla olisi vain vähän omaa päätösvaltaa.	
Talous oli riippuvainen orjatyövoimasta .	
Unioni	
Konfederaatio	
Paljon teollisuutta	

Kuka hän on? Nimi ja ammatti? Miksi hän on tärkeä henkilö Yhdysvaltojen historiassa?



Kumpi puoli voitti Yhdysvaltojen sisällissodan?

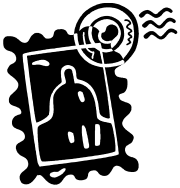
Mitä seurauksia sisällissodasta oli? Kerro kaksi tärkeintä.

Miksi jotkut eurooppalaiset lähtivät Amerikkaan siirtolaisiksi?

Mitä syitä siihen oli, että ihmisiä lähti siirtolaisiksi Amerikkaan.

TYÖNTÄVIÄ	VETÄVIÄ

Kuvittele olevasi 1800-luvulla Yhdysvaltoihin siirtolaiseksi lähtenyt henkilö. Kirjoita kotiin kortti, jossa kerrot matkastasi ja elämästäsi uudessa kotimaassa. Muista, että tapahtumien täytyy olla historiallisia faktoja eli tosiasioita! (apukysymyksiä: miten matkustit, mitä työtä teet, millaisia ongelmia olet kohdannut, minne päin Yhdysvaltoja matkustit ja miksi)

Kustaa Saarinen oli suomalainen 19-vuotias mies vuonna 1902. Hän asui Pohjanmaalla ja oli ison maatilan renki eli aputyömies. Hän päätti lähteä Amerikkaan. Kirjoita tarina Kustaan matkasta. Muista, että tapahtumien täytyy olla historiallisia faktoja eli tosiasioita!

(apukysymyksiä: miten matkusti, mitä työtä teki, millaisia ongelmia on kohdannut, minne päin Yhdysvaltoja matkusti ja miksi)

Miksi Yhdysvalloista tuli maailman rikkain maa? Kirjoita neljä asiaa.

Vastaa kysymyksiin.

Ranska ja Iso-Britannia valloittivat alueita Afrikasta.

Millä nimellä valloitetuista alueista kutsutaan?

Millä nimellä valloittajamaita kutsutaan?

Mitä hyötyä valloittajat saivat valloitetuista alueista?

Millä nimellä kutsutaan tätä aikakautta, jolloin alueita valloitettiin (1870 - 1914)?

Selitä seuraavat käsitteet.

David Livingstone

valkoisen miehen taakka

imperiumi

Kap - Kairo -suunnitelma

2.2.5. Imperialismi

Millä keinoilla Yhdysvallat pakotti Japanin antautumaan?

Japani muuttui nopeasti. Mitkä asiat nopeuttivat uudistuksia?

Miksi Japani alkoi sotia?

Miten kiinalaiset suhtautuivat eurooppalaisiin?

Miten kiinalaiset suhtautuivat ulkomaalaisiin?

Miksi eurooppalaiset halusivat käydä kauppaa Kiinan kanssa?

Miten imperialismi vaikutti Afrikan maihin? Mitä hyviä ja huonoja puolia siitä oli?

Esseetehtävä, joka tehdään erilliselle paperille.

Valitse aihe:

a. Imperialismin vaikutukset Afrikassa.

b. Imperialismin vaikutukset Kiinassa.

c. Imperialismin vaikutukset Japanissa.

1. Lue ohjeet esseevastauksen laatimiseksi.
2. Suunnittele vastaus eli tee ajatuskartta tai ranskalaiset viivat.
3. Kirjoita vastauksesi yhtenäiseksi tekstiksi.
4. Tarkista, että isot alkukirjaimet, välimerkit ja kappalejaot ovat oikein.

Ohje hyvän esseen rakentamiseksi

- Kirjoita aloitus, joka johdattaa lukijan kysyttyn asiaan.
 - Selitä aloituksessa esimerkiksi MITÄ vieraat käsitteet tarkoittavat (imperialismi), MILLOIN kysytty asia tapahtui sekä MISSÄ asia tapahtui.
- Kerro ensin lyhyesti asian taustasta tai syistä.
 - eli MITKÄ maat hankkivat siirtomaita eniten, MIKSI siirtomaita hankittiin?
- Selvitä kysytty asia. Kirjoita tästä kohdasta eniten. Muista, että esimerkit ja perustelut havainnollistavat ja vahvistavat johtopäätöksiä. Voit käyttää tehokeinoina, esim. luetteloita, numerointia, alleviivauksia.
- Kerro lopuksi kysytyn asian seurauksista ja merkityksestä.
 - Tässä tapauksessa voit kertoa esimerkiksi, miten nykyisin imperialismin vaikutukset näkyvät Afrikassa.
- Hyvässä esseevastauksessa:
 - Ei ole pelkästään ranskalaisilla viivoilla tehtyä asialuetteloa
 - Vastataan kysyttyn asiaan
 - Vastaus on selkeä ja johdonmukainen
 - Vastauksessa ei ole asiavirheitä
 - Vastauksessa ei ole TURHAA ja asiaankuulumatonta lavertelua
 - Ei ole puhekielisyyttä
 - Mielenpitoet ja väitteet on perusteltu
 - Tarkastellaan asioita eri näkökulmista eli tässä kysymyksessä emämaiden ja siirtomaiden näkökulmasta.

2.2.6. Japani ja Kiina

Vastaa kysymyksiin.

Millä keinoilla Yhdysvallat pakotti Japanin antautumaan?

Japani muuttui nopeasti. Mitkä asiat nopeuttivat uudistuksia?

Miksi Japani alkoi sotia?

Miten kiinalaiset suhtautuivat eurooppalaisiin?

Miten kiinalaiset suhtautuivat ulkomaalaisiin?

Miksi eurooppalaiset halusivat käydä kauppaa Kiinan kanssa?

Valitse oikea vaihtoehto tai oikeat vaihtoehdot. Perustele valintasi.

1. Kuka kuvassa on?

- a. Shogun
- b. Samurai
- c. Geisha



2. Mikä valtio pakotti Japanin avaamaan satamansa ja käymään kauppaa?

- a. Yhdysvallat
- b. Intia
- c. Ruotsi

3. Japanilaiset huomasivat, että heidän maansa oli vanhanaikainen. Miten he reagoivat?

- a. He alkoivat rakentaa robotteja.
- b. Japanilaiset hyökkäsivät Yhdysvaltojen laivastotukikohtaan.
- c. Japani otti uudistuksiin mallia muista maista.

4. Miten Japani kehittyi jatkossa?

- a. Siitä tuli imperialistinen maa.
- b. Siitä tuli teollistunut maa.
- c. Se ihaili länsimaita.

5. Kiinalaiset suhtautuivat ulkomaalaisiin

- a. uteliaasti
- b. vihamielisesti
- c. välinpitämättömästi.

6. Eurooppalaiset halusivat ostaa Kiinasta

- a. merkkituotteiden väärennöksiä
- b. teetä, silkkiä ja posliinia
- c. riisiä ja ilotulitteita.

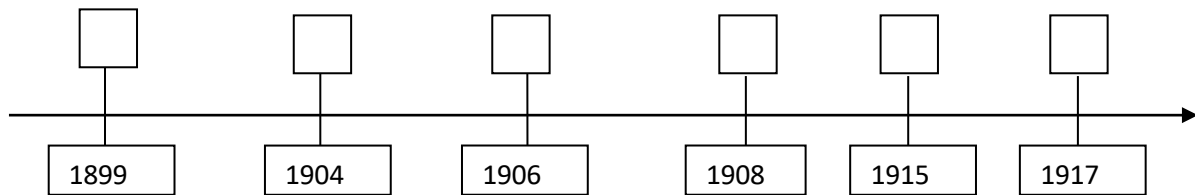
7. Oopiumsodassa oli kyse

- a. huumevarastojen tuhoamisesta
- b. huumekauppiaiden välisestä sodasta
- c. brittien karkottamisesta.

8. Boksarikapinassa vastustettiin

- a. länsimaisia alusvaatteita, kuten korsetteja
- b. kaikkea eurooppalaista
- c. ulkomaalaisia koirarotuja.

2.2.7. Sortokaudet



- a. Eduskuntauudistus
- b. Helmikuun manifesti
- c. Toinen sortokausi alkaa
- d. Jääkärit lähtevät Saksaan
- e. Suomi itsenäistyy
- f. Nikolai Bobrikov murhataan

Mikä on sortokausi?

Vastaa kysymyksiin sortokausista.

Miksi Venäjä alkoi sortaa Suomea?

Millä tavalla Suomesta yritettiin tehdä samanlainen kuin Venäjä 1900-luvulla? Kerro ainakin kolme asiaa.

Suomalaiset halusivat säilyttää autonomian, mutta keinoista ei oltu samaa mieltä. Millä nimellä kutsuttiin seuraavia toimintatapoja? Kirjoita oikea kirjain toimintatavan jälkeen.

a. Mieltä osoitettiin rauhanomaisesti.	aktiivinen vastarinta ____
b. Eugen Schaumann ampui kenraalikuvernööri Bobrikovin.	myöntöväisyys ____
c. Suostumalla tiettyihin muutoksiin saataisiin pitää edes osa autonomiasta.	passiivinen vastarinta ____

Valitse oikea vaihtoehto.

1. Kuka oli Nikolai Bobrikov?
 - a) Viaporin komentaja
 - b) Venäjän keisari
 - c) Suomen kenraalikuvernööri

2. Mikä oli helmikuun manifestin tärkein sisältö?
 - a) Suomessa tehtiin eduskuntauudistus
 - b) Suomesta tehtiin autonominen suuriruhtinaskunta
 - c) Suomen lait voitiin säätää Venäjällä

3. Mitä suuri adressi vastusti?
 - a) helmikuun manifestia
 - b) kenraalikuvernööriä
 - c) säätyvaltiopäivien lakkauttamista

4. Miten perustuslailliset suhtautuivat venäläistämiseen?
 - a) venäläistäminen oli laitonta
 - b) venäläistämistä olisi voinut lisätä
 - c) Venäjä saisi toimia miten haluaa

5. Mikä oli eduskuntauudistuksen suurin muutos?
 - a) Suomessa asuvat venäläiset saivat äänestää.
 - b) Kaikki täysi-ikäiset saivat äänestää.
 - c) Vain miehet saivat äänestää.

6. Missä maassa jääkärit saivat sotilaskoulutusta?
 - a) Saksassa
 - b) Ruotsissa
 - c) Venäjällä

7. Millaista oli passiivinen vastarinta?
 - a) Päätöksen hiljaista hyväksymistä
 - b) Vastarinta ilman väkivaltaa
 - c) Ei aivan tosissaan tehtyä vastarintaa

8. Kuka oli Eugen Schauman?
 - a) Suomalaisten jääkärien johtaja
 - b) Suomea hallinnut kenraalikuvernööri
 - c) Mies, joka ampui Nikolai Bobrikovin.

Ketkä ovat kuvan henkilöt?

Mitä kuvassa tapahtuu?

Mitä ampujalle tapahtui myöhemmin?



Vastaa kysymyksiin.

Mitä tarkoittaa yleinen ja yhtäläinen äänioikeus?

Mikä oli erityisen tärkeää vuoden 1907 ensimmäisissä eduskuntavaaleissa?

Mikä on eduskunta?

Milloin Suomi itsenäistyi?

Täydennä aukot annetuilla sanoilla. Taivuta sanat oikeaan muotoon. Huom! Numeroita ei ole annettu valmiiksi.

Suomessa toteutettiin eduskuntauudistus vuonna _____. Eduskuntauudistuksessa

Suomeen tuli _____ ja _____ äänioikeus. Aikaisemmin

maaseudulla asuvat _____ ja kaupungeissa asuvat

_____ eivät saaneet äänestää. Vuonna 1907 vaaleissa saivat äänestää kaikki

_____ vuotta täyttäneet. Täysi-ikäiset naiset ja miehet saivat myös _____

vaaleissa. Suomesta oli tullut demokraattinen eli _____ valtio.

Eduskunnassa oli _____ jäsentä.

porvarit	yleinen	kansanvaltainen	talonpojat
asettua	ehdokas	yhtäläinen	

Täydennä aukot annetuilla sanoilla. Taivuta sanat. Huom! Itsenäisyyspäivä ja -vuosi täytyy muistaa!

Ensimmäisen maailmansodan aikana Venäjä ei menestynyt sodassa. Venäläiset eivät olleet tyytyväisiä keisariinsa. Venäjällä alkoi _____ 1917 vallankumous. Sen seurauksena keisari _____ menetti valtansa, ja maata alkoi johtaa _____.

Lokakuussa 1917 Venäjällä tehtiin uusi vallankumous ja _____ johtamat _____ nousivat valtaan. Suomessa ajateltiin, että nyt on hyvä hetki itsenäistyä. Oltiin kuitenkin eri mieltä siitä, miten se tehtäisiin. _____ halusivat neuvotella Venäjän kanssa, mutta _____ eivät halunneet neuvotella. Senaatti laati _____, jonka _____ hyväksyi _____ kuun _____ päivänä vuonna _____.

Itsenäisyys oli varmaa vasta 31.12.1917, kun _____ tunnusti Suomen itsenäiseksi valtioksi. Sen jälkeen muutkin maat, esimerkiksi Ruotsi ja Saksa, tunnustivat itsenäisyyden.

Nikolai II	porvarit
maaliskuu	Venäjä
väliaikainen hallitus	sosiaalidemokraatit
itsenäisyysjulistus	bolševikit
eduskunta	Lenin

2.3. 8. luokka

2.3.1. Sisällissota

Milloin Suomi itsenäistyi?

Ketkä sotivat toisiaan vastaan sisällissodassa?

Kirjoita numerot oikean otsikon alle.

punaiset

valkoiset

1. punakaarti	2. oikeisto ja porvarit	3. talonpojat	4. työväestö
5. sosialistisen maan perustaminen	6. omaisuuden suojeleminen	7. suojeluskunnat	8. Mannerheim
9. jääkärit	10. hävisivät Tampereen taistelun	11. vasemmisto ja sosialistit	12. Suomen vapauttaminen venäläisistä

Yhdistä seuraavat ihmiset joko punaisiin tai valkoiisiin sen perusteella, kummalla puolella he yleensä taistelivat sisällissodassa.

Punaiset

Talonpojat
Kauppiaat
Venäläiset
Torpparit
Kartanonherrat
Papit
Saksalaiset
Jääkärit
Opettajat
Tehdastyöläiset

Valkoiset

Jatka lauseita.

a. Maaliskuun vallankumouksessa vuonna 1917 vallan menetti...

b. Vallankumouksen jälkeen Venäjää johti...

c. Valtalain mukaan....

d. Lokakuun vallankumouksessa...

e. Eduskunta vahvisti Suomen itsenäisyysjulistuksen... (päivämäärä ja vuosi)

f. Suomen oli tärkeä saada tunnustus itsenäisyydelleen Venäjältä, koska...

Onko väittämät oikein vai väärin. Korjaa väärät väittämät oikeaksi.

- a. Itsenäisyysjulistuksessa päätettiin, että Suomi on tasavalta.
- b. Suomen kuninkaaksi valittiin ruotsalainen prinssi Kaarle Kustaa.
- c. Prinssi ei koskaan käynyt Suomessa, sillä Saksa voitti ensimmäisen maailmansodan ja prinssiä tarvittiin siellä.
- d. Suomen ensimmäiseksi presidentiksi valittiin Mannerheim, joka voitti Ståhlbergin äänin 143-50.
- e. Presidentille annettiin paljon valtaa, sillä sisällissodan jälkeen Suomeen tarvittiin vahva johtaja.
- f. Presidentti teki monia tärkeitä uudistuksia. Hän esimerkiksi vapautti useita valkoisia vankeja.
- g. Presidentti antoi torppareille mahdollisuuden ostaa itselleen maata.
- h. Sisällissodan jälkeen tuli oppivelvollisuus.
- i. Kieltolaki toimi niin hyvin käytännössä, että se otetaan uudelleen käyttöön.
- j. Kansainliitto antoi Ahvenanmaan Suomelle.

Tampereella käytiin sisällissodan yksi tärkeimmistä taisteluista. Mitä tiedät tästä taistelusta? Käytä vastauksessa kuvia apunasi. (Valokuvien lähteenä Vapriikin kuva-arkistot / Flickr)



(Kuvan lähde: https://fi.wikipedia.org/wiki/Tampereen_taistelu)

Ketkä voittivat sisällissodan?

Millaisia seurauksia oli Suomen sisällissodasta?

2.3.2. Eurooppa ennen toista maailmansotaa

Yhdistä oikeat asiat toisiinsa.

Saksa	MUSSOLINI	fasisti
Italia	HITLER	natsi
Neuvostoliitto	STALIN	kommunisti

Kirjoita lyhyesti, mitä tarkoittaa

propaganda

diktatuuri

demokratia

äärioikeisto

Kirjoita määritelmään sopiva käsite viivalle.

Jos sinulle on annettu käsite valmiiksi, määrittele se lyhyesti.

Keino, jolla pyritään vaikuttamaan ihmisten mielipiteisiin. (propaganda)

Yhteiskunta, jossa on vain yksi johtaja. (diktatuuri)

Yhteiskunta, jossa kansalaiset valitsevat päättäjät äänestämällä. (demokratia)

Ihmisryhmä, joka vastustaa demokratiaa ja kannattaa rasismia. (äärioikeisto)

Ennakkotarkastus, jolla pyritään rajaamaan sananvapautta. (sensuuri)

Mitkä näistä asioista kuuluvat demokraattisten valtioiden toimintaan?

Laita rasti.

___ Jokainen saa vapaasti ilmaista mielipiteensä.

___ Kaikki valta on yhdellä puolueella.

___ Vaalit ovat vapaat ja rehelliset.

___ Ihmisoikeuksia kunnioitetaan.

___ Propaganda

___ Vankeja kidutetaan.

___ Ihmisiä laitetaan vankilaan mielipiteidensä takia.

___ Ihmiset voivat kokoontua vapaasti.

Lue lauseet ja laita rasti, ovatko ne oikein vai väärin. Korjaa väärät lauseet.

	oikein	väärin
Stalin aloitti suuret puhdistukset, jotta pääsisi eroon kilpailijoistaan.		
Neuvostoliitto oli demokraattinen valtio.		
Neuvostoliiton taidetta sanottiin sosialistiseksi realismiksi.		
Neuvostoliitossa talonpojat halusivat asua kolhooseissa.		
Noin miljoona ihmistä kuoli nälkään Neuvostoliitossa Stalinin uudistusten takia.		
Stalin uudisti maatalouden.		
1930-luvulla maailmassa oli monta kommunistista maata.		
Kulakki tarkoittaa valtion omistamaa maatilaa.		
Stalin oli uskonnollinen mies.		
Neuvostoliitossa kuoli yli 10 miljoonaa ihmistä Stalinin tekojen takia.		
Neuvostoliitossa oli 1930-luvulla paljon teollisuutta.		

Keitä ovat nämä miehet?



Valitse heistä toinen ja kerro hänestä mitä tiedät/muistat? Kuka hän oli? Missä maassa hän asui? Millainen ihminen hän oli? Mitä hän teki?

2.3.3. Toinen maailmansota

TOINEN MAAILMANSOTA, TALVISOTA JA JATKOSOTA

Vastaa kysymyksiin.

Mitkä maat olivat akselivallat?

Mitkä maat olivat liittoutuneet?

Miksi toinen maailmasota syttyi?

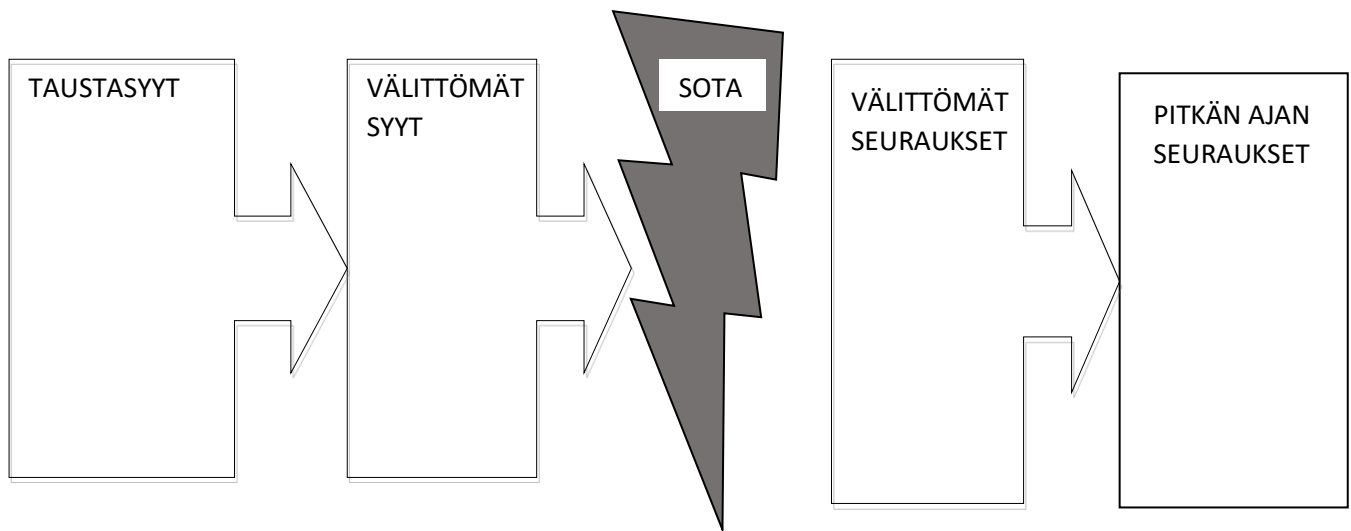
Mitkä maat voittivat toisen maailmansodan?

Mitkä maat hävisivät toisen maailmansodan?

Mitä seurauksia toisesta maailmansodasta oli?

Toisen maailmansodan syyt ja seuraukset

Laita numero oikeaan laatikkoon. Huom! Salamaan ei tule numeroita!



1. Yhdysvallat ja Neuvostoliitto alkavat kilpailla koko maailman johtajuudesta.
2. Liittoutuneet voittivat
3. Saksa jaettiin miehitysvyöhykkeisiin
4. Saksa hyökkäsi Puolaan
5. Kuolleita yli 50 miljoonaa
6. Länsivaltojen myöntyvyyspolitiikka
7. Sotasyylliset joutuivat oikeuteen
8. Molotovin - Ribbentropin -hyökkäämättömyyssopimus
9. Voittajat perustivat YK:n.
10. Ensimmäisestä maailmansodasta johtuva kostonhalu
11. Heikko kansainliitto
12. Hitlerin valtaannousu

Yhdistä sana ja selitys.

rotuoppi	juutalaisten kansanmurha
keskitysleiri	ihmisryhmien asettaminen eriarvoiseen asemaan
holokausti	natsien suunnitelma Euroopan juutalaisten tuhoamiseksi
lopullinen ratkaisu	natsien perustama pakkotyöleiri

Lue lauseet. Onko lause oikein vai väärin. Laita rasti. Korjaa väärät lauseet.

	oikein	väärin
Saksa valtasi Itävallan ilman taisteluita/sotimista.		
Hyökkäämättömyyssopimus tehtiin Neuvostoliiton ja Saksan välillä.		
Yksi atomipommi pudotettiin Ranskaan.		
Stalin oli Yhdysvaltojen diktaattori.		
Toisessa maailmansodassa kuoli 5 miljoonaa ihmistä.		

Vastaa kysymyksiin talvi- ja jatkosodasta.

Mikä maa aloitti talvisodan?

Mitä tavaroita säännösteltiin sodan aikana?

Miksi niitä säännösteltiin?

Miksi Suomi säilytti itsenäisyytensä toisessa maailmansodassa?

Ovatko seuraavat väittämät oikein vai väärin?

Laita lauseen perään joko O (oikein) tai V (väärin).

- a) Suomi sai pitää itsenäisyytensä talvisodan jälkeen. _____
- b) Saksa oli Suomen liittolainen jatkosodassa. _____
- c) Sodan aikana myönteistä mielialaa pidettiin yllä muun muassa propagandan avulla. _____
- d) Lapin sodassa neuvostoliittolaiset polttivat Pohjois-Suomen kaupunkeja. _____
- e) Valvontakomissiossa määräysvalta oli saksalaisilla. _____
- f) Jatkosodan jälkeen Suomessa kiellettiin kommunistien toiminta. _____
- g) Säännöstelyä jatkettiin vielä sodan jälkeen. _____
- h) Suomen pääsotasyyllisenä tuomittiin Risto Ryti. _____

Kirjoita, mitä sanat tarkoittavat.

sotalapsi

lotta

ostokortti

musta pörssi

säännöstely

sotakorvaukset

Kirjoita paikka tai henkilö.

Rauhansopimuksen solmimispaikka

Vuokrattiin Neuvostoliitolle rauhansopimuksen perusteella

Presidentti jatkosodan jälkeen

Alue, joka luovutettiin Neuvostoliitolle

Katso kuvia. Vastaa kysymyksiin.



Keitä kuvan ihmiset ovat?

Miltä alueelta he ovat lähteneet?

Minne he ovat matkalla?

Miksi he ovat matkalla?

Kuvan lähde: SA-kuva



Keitä nämä naiset ovat?

Mitä he tekevät kuvassa?

Mitä muuta he tekivät sodassa?

Kuvan lähde: SA-kuva



Keitä nämä lapset ovat?

Miksi he ovat matkalla?

Mihin he ovat matkalla?

Kuvan lähde: Museoviraston kuvakokoelma / Flickr

Vastaa kysymyksiin jatkosodasta.

Mitkä tekijät vaikuttivat jatkosodan syttymiseen?

Miksi Suomi aloitti yhteistyön Saksan kanssa vuonna 1940?

Lue teksti. Vastaa kysymyksiin.

Työtä tehtiin ahkerasti ja pitkiä päiviä. Kenkätehdas valmisti jalkineita armeijalle, sotateollisuutta palvelivat myös ammustehdas ja lentokoneen osia korjaava varikko. Eräässä vaiheessa leivottiin joka päivä 1000 leipää, toinen puoli armeijalle, toinen siirtoväelle.

Oltiin mukana maatalouskamppailussa, esimerkiksi harventamassa. Halkomottien teko oli naisille raskasta. Kuorma-autolla vietiin metsään, joskus saatiin sinne ruokaakin. Työkalut olivat huonot ja vaaratilanteita syntyi, kun puu kaatui miten sattui. Luovutukset kansanhuollolle olivat tiukkoja ja elintarvikeannokset pieniä, mutta maalla sai sentään aina jotakin suuhunsa.

Kertojat Inkeri Peltonen, Helmi Eskola, Marjatta Salkolahti
Lähde: veteraanienperinto.fi

Mitä töitä naiset tekivät?

Miksi naiset joutuivat tekemään raskaita töitä tehtaissa ja maaseudulla?

Miten ruoan säännöstely näkyy kertomuksessa?

Kerro mitä muuta tiedät naisten ja lasten arjesta sota-ajan Suomessa.

Lue lauseet ja laita rasti, ovatko ne oikein vai väärin. Korjaa väärät lauseet oikeiksi.

	oikein	väärin
Suomi sai pitää itsenäisyytensä talvisodan jälkeen. _____		
Rauhanehdot jatkosodan jälkeen olivat ankarammat Neuvostoliitolle kuin Suomelle. _____		
Suomella ei ollut liittolaisia talvisodan aikana. _____		
Suomi menetti sodan seurauksena Karjalan alueen. _____		
Tavaroiden säännöstelyä jatkettiin vielä sodan jälkeen _____		
Mustasta pörssistä sai sodan aikana ostaa tavaroita laillisesti. _____		
Evakot olivat suomenruotsalaisia pakolaisia. _____		
Suomi oli huonosti valmistautunut talvisotaan. _____		
Propaganda sodan aikana on sitä, että oikeaa tietoa salataan. _____		
Saksa oli Suomen liittolainen jatkosodassa. _____		

2.3.4. Kylmä sota

Vastaa kysymyksiin.

Mikä oli kylmä sota?

Miten kylmä sota näkyi maailmassa?

Selitä, mitä seuraavat sanat tarkoittavat

- a. rautaesirippu
- b. supervalta
- c. NATO
- d. ydinase
- e. Trumanin oppi
- f. kauhun tasapaino

Merkitse karttaan rautaesirippu eli miten Eurooppa oli jakautunut kylmän sodan aikana?

Väritä puolueettomat maat. (Opettaja: poimi omasta opemateriaalista kartta!)

Laita sanojen perään L (länsiblokki) tai I (itäblokki) sen mukaan, mihin asia kuuluu.

Varsovan liitto	
Neuvostoliitto	
monipuoluedemokratia	
NATO	
sananvapaus	
markkinatalous	
kommunistinen puolue	
CIA	
KGB	
sensuuri	
Saksan demokraattinen tasavalta	
suunnitelmatalous	
demokratia	
Marshall-apu	

Mikä kriisi on kyseessä? Kirjoita viivalle paikka, jossa kriisi tapahtui.

Korea

Berliini

Vietnam

Praha

Kuuba

Afganistan

Yhdysvallat yritti estää kommunismin leviämistä Aasiassa. Yhdysvallat lähetti tähän maahan sotilaita kommunismin vastaiseen taisteluun vuonna 1965.

Neuvostoliitto lähetti joukkojaan tähän maahan vuonna 1979, jotta maata hallinneet kommunistit pysyisivät vallassa. Samaan aikaan Yhdysvallat tukivat tässä maassa kommunismin vastustajia.

Sota tässä maassa alkoi vuonna 1950. Aselepo solmittiin kolme vuotta myöhemmin. Maa on edelleen jaettu kahteen valtioon tämän sodan seurauksena.

Kriisi tässä maassa oli lähellä aloittaa sodan. Kriisin aikana pelättiin, että alkaa ydinsota tai jopa kolmas maailmansota.

Tämä kaupunki jaettiin kahtia muurilla, joka esti ihmisten pääsyn länteen.

Varsovan liiton joukot estivät vapaamielisen uudistusliikkeen, joka oli vaatinut tämän maan irrottamista Neuvostoliiton määräysvallasta.

Mitä tapahtui Kuuban kriisissä vuonna 1962?

Mistä tulee lyhenne YYA-sopimus?

Y =

Y =

A =

Mitä YYA-sopimuksessa sovittiin

- Suomen suhteista suurvaltoihin?
- Saksan mahdollisesta uhasta?
- Neuvostoliiton avusta sodan aikana?

Millaisia asioita presidentit Paasikivi ja Kekkonen korostivat politiikassa?

Seuraavat tapahtumat liittyvät Kekkonen pitkään presidenttikauteen.

Kuinka kauan Kekkonen oli presidenttinä? _____

Yhdistä tapahtuma ja selitys.

noottikriisi	Neuvostoliitto vaati sotilaallista yhteistyötä, koska Neuvostoliitto koki, että Länsi-Saksa oli uhka.
yöpakkaset	Kekkonen valittiin presidentiksi ilman vaaleja.
poikkeuslaki	Suomi pysähtyi kolmeksi viikoksi.
yleislakko	Euroopan ja supervaltojen johtajat kokoontuivat.
ETYK-kokous	Neuvostoliitto katkaisi suhteet Suomeen, koska se ei ollut tyytyväinen Suomen hallitukseen.

Kirjoita, mitä sanat tarkoittavat.

Maaltapako

Tasa-arvo

Sosiaaliturva

Hyvinvointivaltio

Miten säännöstelyn purkaminen näkyi Suomessa?

Miten hyvinvointivaltion rakentaminen vaikutti tavallisen ihmisen elämään?

Mitkä asiat vaikuttivat hyvinvointivaltion syntyyn sodan jälkeen? Laita rasti oikeiden asioiden eteen.

_____ Sotakorvaukset saatiin maksettua Neuvostoliitolle

_____ Mustapörssi

_____ Mannerheim

_____ Ihmisten tasa-arvon korostaminen

_____ Neuvolat

_____ Ihmisten auttaminen erilaisissa kriiseissä

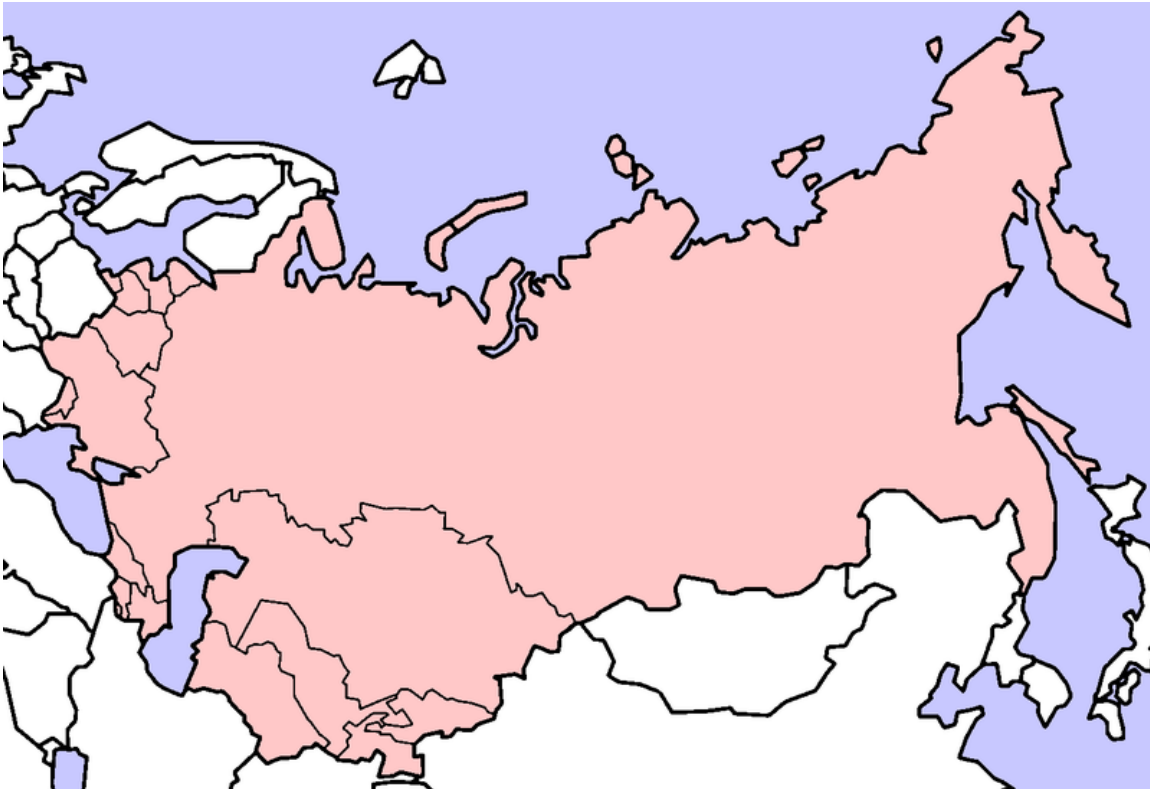
_____ Lapin sota

_____ Tuloerojen tasaaminen

Kirjoita kolme syytä, jotka vaikuttivat Neuvostoliiton hajoamiseen.

Kun Neuvostoliitto hajosi, syntyi 15 itsenäistä valtiota. Kirjoita niistä niin monta kuin muistat.

Katso karttoja ja vastaa kysymyksiin.



Kuvien lähteet: https://fi.m.wikipedia.org/wiki/Tiedosto:Soviet_Union_Map.png

Mihin tapahtumaan ja vuoteen kartta liittyy?

Mitä tietoa saat kartan avulla?

Kerro asioita, jotka aiheuttivat muutokset kartassa.

Luettele kartan väritetyistä valtioista niin monta kuin muistat.